
VII. SIMPOZIJ EUROPSKOG FORUMA ZA ŠKOLSKI VJERONAUUK

Od 9. do 13. travnja ove godine održan je u južnotirolskom gradu Brixenu/Bressanone (Italija) VII. simpozij Europskog foruma za katolički vjeronauk u javnim školama. Forum okuplja u prvom redu katoličke stručnjake za školski vjeronauk koji se svake druge godine sastaju u drugoj europskoj zemlji kako bi zajednički promišljali aktualne probleme, razmjenjivali iskustva i stjecali dublje uvide u narav, svrhu, zadaće i praktične mogućnosti školskog vjeronauka u Europi. Skupini stručnjaka pridružuju se i odgovorni za školski vjeronauk, ali to ne mijenja privatni karakter ovog udruženja. Na ovogodišnjem radnom sastanku Forumu bilo je četrdesetak sudionika iz Austrije, Belgije, Češke, Hrvatske, Irske, Italije, Malte, Nizozemske, Njemačke, Portugala, Slovačke, Slovenije, Španjolske i Švicarske. Našu zemlju zastupala je autorica ovog izvješća.

Tema simpozija *"Identitet i dijalog - temeljne pretpostavke za religijski odgoj u školama"* željela je posvijestiti činjenicu rastućeg društvenog pluralizma, multikulturalnosti i multireligioznosti na europskom kontinentu kao realni kontekst u okviru kojega treba razmišljati o mogućnostima i profilima školskog religijskog odgoja i obrazovanja. Prvo od tri stožerna predavanja održao je prof. *Lino Prenna* na temu *"Identitet i dijalog: religiozno učenje u školama u pluralističkom društvu"*. Predavač je prikazao nekoliko bitnih obilježja nove društvene situacije kao što su gubitak centra i pluralnost kulturalnih i vrijednosnih sustava te odmaknutost i neovisnost škole od religije. U tom kontekstu škola postaje posrednik međukulturalnog, a onda i međureligijskog dijaloga, ostvarujući taj zadatak posredstvom različitih školskih disciplina, a u okviru svoje temeljne zadaće obrazovanja koje ima i odgojne komponente. Vjeronauk kao školski predmet mora biti koncipiran tako da polazi od škole i njezinih zadaća, a to znači kao religijsko obrazovanje kojemu je predmet *"fides quae creditur"*. U tom smislu autor

pledira za fenomenološko-hermeneutski model vjeronauka koji uključuje komparativno opisivanje činjenica i znakovito tumačenje vrijednosti na kojima se one temelje.

Drugo temeljno predavanje na temu *"Identitet i dijalog s gledišta kršćanske slike o čovjeku kao temelju europske kulture"* održao je prof. *Winfried Böhm*. On je istaknuo da je pojam osobe zapravo središnji pojam kršćanskog shvaćanja čovjeka. Kršćanska interpretacija pojma osobe oslanja se na biblijsku viziju čovjeka kao Božje slike i prilike. Patrističko tumačenje tog biblijskog teksta ima upravo izuzetno pedagoško značenje. Stvaranje čovjeka na sliku Božju označava, za crkvene oce, čovjekovu pasivnu obdarenost razumom, slobodom i govorom, a postajanje Bogu sličnim znači čovjekovo aktivno ostvarivanje tih mogućnosti činima mišljenja, odlučivanja i priopćavanja. Otuda proizlazi da čovjek ostvaruje svoj identitet ukoliko je autor vlastita života i povijesti, koju oblikuje sukladno svojim, gore spomenutim, mogućnostima po kojima jest i postaje sličan Bogu. A da bi to ostvario, neophodan mu je dijalog kao odgojni princip i odgojno sredstvo. Dijalog se izražava i riječima i djelima, a temelj je ljudskog suživota i međuljudskog sporazumijevanja.

Naslov trećeg glavnog izlaganja bio je *"Multikulturalno društvo i tolerancija kao izazov školskom religijskom odgoju"*, a njegov je autor *Roberto Carneiro*. Jedna od najvećih opasnosti koje danas ugrožavaju čovječanstvo jest, prema ovom autoru, odbacivanje drugoga i međusobna nesnošljivost koja se očituje na svim razinama i postaje već patološka. U toj situaciji nužno je potreban novi društveni poredak, izgrađen na jedinstvu, ali ne na uniformnosti, poredak u kojem vlada tolerancija koja pretpostavlja pripadnost i identitet te ne znači ravnodušnost ni relativizam. Pokretač izgradnje takva poretka jesu interkulturalni odgojni projekti u kojima se poseban naglasak stavlja na odgoj za vrednote i stavove te na učenje zajedničkog života. Takav humanistički odgoj, koji se zasniva na dubokom poštivanju svakog čovjeka i svega stvorenoga, uključuje već u sebi pojam interkulturalnosti i znači oslobođenje od predrasuda. Njegovu okosnicu čini odgoj za pravедnost koji je srce moralnog odgoja. Nepovrediva vrijednost svakog čovjeka stoji u temeljima kršćanskog humanizma koji je pogonska snaga europske duhovne baštine i otvoren je prema kozmičkom humanizmu. U tom okretanju univerzalnim vrijednostima neizostavnu ulogu ima otvorenost prema transcendenciji i misteriju, što potvrđuje potrebu religijskog odgoja kao elementarne komponente čovjekove formacije. Posebna je pak zadaća religijskog odgoja, tvrdi *Carneiro*, dovesti ljude do shvaćanja da je etnički i kulturalni pluralizam čovjekovo obogaćenje te da su multikulturalni i multireligijski dijalog uvjeti našeg preživljavanja. U tu svrhu neophodne su snažne odgojne zajednice u kojima se te vrijednosti već žive, zaključio je autor.

U sučeljavanju s navedenom problematikom kojom se simpozij bavio mogla se, pored nekih općepisutnih tendencija, uočiti i različitost naglaska koja proizlazi iz specifičnosti političkih, kulturnih, povijesnih i crkvenih situacija pojedinih

naroda. To je došlo do izražaja kako u osvrtima na teorijska izlaganja, tako i u izvještajima sudionika o stanju školskog vjeronauka u pojedinim zemljama te u okviru razmjene iskustava i mišljenja u radnim skupinama. Mnoga pitanja, kao što je primjerice i sama konfesionalnost vjeronauka, veoma su složena i zato ostaju otvorena, jer zahtijevaju daljnje produbljivanje i rasvjetljavanje, i na teoretskoj i na praktičnoj razini.

U svom zaključnom priopćenju sudionici simpozija su potvrdili nezaobilazno značenje i ulogu vjeronauka u suvremenim javnim školama u Europi. Vjeronauk, naime, daje neizostavan doprinos razvoju učeničkog osobnog identiteta i zato sudjeluje u definiranju svrhe i ciljeva školskog odgoja i obrazovanja uopće. Ovaj predmet se pritom ne može odreći vrednota na kojima se temelji, a te vrednote stoje u neposrednoj povezanosti s kršćanskom zajednicom, spremnom i otvorenom za iskren i plodonosan dijalog.

Ana Thea FILIPOVIĆ